

ХУДОЖНЯ ЛІТЕРАТУРА В КУЛЬТУРІ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА

Петутіна О.О.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут»
м. Харків*

Стрімкий розвиток візуальної культури на тлі інформаційних технологій змінив роль книги та художньої літератури в сучасному світі. Це стало основою для численних концепцій про «смерть книги», які сьогодні аналізуються не тільки книгознавцями, культурологами та філософами, а й інформатиками та психологами.

В українській культурі, заснованій на рукописній книзі, а згодом і на книгодрукуванні, сприйняття літератури залишалося безальтернативним до початку ХХІ ст. Сьогодні в світі поширюється «жива» книга (Living book). За допомогою комп'ютера або мобільного телефону можна читати тексти, чути голоси персонажів, оживляти ілюстрації. Електронні книжки навіть надають можливість не тільки ознайомитися з авторським варіантом твору, а й самому впливати на сюжет. Але разом з тим виникає проблема вибору у віртуальному книжковому магазині чи бібліотеці. Бо для багатьох співвітчизників знання художньої літератури обмежено детективами, фентезі або бойовиками. Сучасні технології, як зазначав Н. Вінер, можуть «дати все, що забажаєте, але вони не можуть підказати, що необхідно просити».

Втрата книгою свого домінуючого положення в культурі зовсім не означає, що настав «кінець» літератури. Бо книга – результат такої унікальної властивості, як читання, а також всього того, що психологічно з ним пов'язане (шрифтом, малюнком, тиражуванням тощо). Читання не можна замінити ніякими художніми враженнями; воно – основна форма художньої комунікації. Цей його естетичний статус пояснюється базуванням на природній мові, якою всі користуються щодня. В ній сконцентрований величезний досвід попередніх поколінь і сучасності, орієнтація на творче сприйняття, на роботу уявлення. Сильні сторони читання як художньої рецепції пояснюються особливою активністю власного досвіду реципієнта, опорою на багатовікову традицію, характером літературної образності й виразних засобів, звернених до фантазії читача. Читання літературного твору містить у собі можливість зворотного впливу на мову, розбудовує її почуття, збагачує її, сприяє мовотворенню. До цього слід додати прямий зв'язок читання з національним характером культури. Збереження позицій та значення художньої літератури в сучасному суспільстві обумовлено і структурою реальних культурних потреб в багатьох країнах, і зворотнім тяжінням до читання після екранізації творів, і неможливістю аудіовізуальних засобів витиснути книгу. В сучасній системі мистецтв кожен з його видів незамінний у своїй суспільній ролі. Сподіваймося, що художня література і надалі залишиться для людини ефективним провідником у світі духовних цінностей.